

55. МАЈСКА ИЗЛОЖБА „СВЕТЛА БУДУЋНОСТ“

Визуелна рашомонијада

Утисци аутора су „шарени“ и многи од њих уливају наду, иако има и „инцидената“ у правцу негативне рефлексije себе, и ужег и ширег окружења, као што показују радови изложени у Музеју града Београда у Ресавској улици и Музеју примењене уметности

Како схватити тематски изазов овогодишње, 55. мајске изложбе, у организацији УЛУПУДС-а и Музеја примењених уметности у Београду, насловљен као *Светла будућност?* У контексту све туробније свакодневице, изабрана тема може да делује „иронично“ или „наивно“, како каже кустоскиња Јелена Павићевић. Међутим, као идејни покретач уметничких радова, она служи да се њоме преиспитају опажања и доживљаји актуелног тренутка од стране више од 230 уметника укључених у три поставке. У зависности од личне перцепције свега што нас окружује, излагачи су визуелно исказали размишљање о блиској или даљој сутрашњици.

Утисци аутора су „шарени“ и многи од њих уливају наду, иако има и „инцидената“ у правцу негативне рефлексije себе, и ужег и ширег окружења, како показују радови изложени у Музеју града Београда у Ресавској улици и Музеју примењене уметности. У Дому војске Србије представљени су прошлогодишњи добитници Велике награде, архитекте Василије Миленковић, Јелена Ивановић Војводић и Јелица Крстић, чије се виђење „светле будућности“ овде антиципира кроз презентацију пројекта *Бигво 3* Поставком *Три угла архитектуре*, а заправо нацртима три стамбена објекта на црногорском приморју, аутори позивају публику на уживање у медитеранској лакоћи живота, па јој је „светла будућност“ већ осигурана.

И остали уметници, који су свесно и намерно ушли у разраду питања футура, понекад се баве привидом, деконструишући га, и тако објективније сагледавају оно што их чека, по речима кустоскиње. У понуђеним радовима има и ескапизма – бега у неке боље светове, али и жеље за суочавањем са данашњим глобалним трендовима на геополитичкој сцени, и свим могућим погубним последицама ратова и других врста насиља.

САНДРА МАЛИЋ И СТАНКО ЦРНОБРЊА, АГЕНДА 2030

„Светла будућност је и ишчекивање, маштање, пројекција која (кроз нека дела) стварност пресвлади оптимизмом, а у исто време представља дух несумњиве радости који је био присутан у временима револуционарних промена, које су у уметности изнедриле низ авангардних решења. Ипак, не смемо изоставити ни рацио и искуственост, који доводе у питање 'светлу' будућност и намећу идеју о другачијој рецепцији света који нас окружује. Управо код оваквог перципирања, подвлачимо линију између прошлости, садашњости и будућности, које бива тумачено кроз херменеутику – неизоставну тачку сагледавања стварности. Идеја овогодишњег концепта проширеног програма јесте уочавање најразличитијих естетика и мисаоних процеса, које су приоритетне у савременом тумачењу уметности у најширем контексту – што би другим речима значило, тежњи ка интердисциплинарности“, истиче Павићевић. Из поставке можемо да наслутимо да су поновна креирања „новог времена“ могућа, и да унутар уметности остаје простор за иновативна сагледавања културе и времена којем припадамо, додаје она.

Ако кренемо од једног од места дешавања изложбе, Музеја у Ресавској, очигледан је ентузијазам кустоскиње да савлада овај простор, у једну руку велелепан, па довољно потентан да „прогута“ радове, а с друге стране руиниран, и у жељном ишчекивању рестаурације.

„Веома ми је познат проблем уметника с излагачким просторима, укључујући и прилагођавање оних ненаменских изложбеним захтевима“, примећује Павићевић. Зато није устукнула пред неколицином графита на зидовима бивше војне касарне, већ их је (на једвите јаде) прекрила, док се са импозантним габаритом простора изборила вешто га преграђујући. Зато редовна публика може да уочи разлику између ситуације када је уметност талац овог амбијента, и када је, као сада, амбијент у служби уметности.

И неки од радова чине да се на тренутак заборави „данас“ у свој својој мрачној конотацији, или бар да се осети оптимизам у смислу излаза из бројних невоља овог времена. Тако из дигиталне графике Валентине Милошевић *Submerging into the bright future* (Урањајући у светлу будућност), читамо наду, све иако само део лица жене на

слици, а можда и аутопортрета, вири изнад површине воде у коју је остатак тела утонуо. Милошевић као да каже да је та нада ограничена одумирањем рефлекса за преживљавањем, и као да се пита ко ће бити та особа ако икад исплива.

Знамење наде у светлу будућност, макар она била и посмртна, свакако представља вера у Бога, и њено ликовно изображење – икона. Зато је тема овогодишње Мајске изложбе прави оквир за *Јерусалимску Богородицу* Милице Ковачевић, јер нас божја мати својим миром уверава да је све у реду, и према промисли Створитеља.

Неки се још сећају ковида, па Ненад С. Лазић поручује да се „ништа није променило овог лета“. Форма рада је плакат у чијем средишту је Лазичева рефлексија на антички портрет зачућеног израза лица. Или је у том погледу већ неверица што смо остали исти, упркос суочавању са масовним смртима? Пандемија, опет, не мора да буде болест против које смо се борили, већ и национализми, клерикализми, искључивост, насиље... што је на гледаоцу да допуни и процени.

Јелена Дугалић Милашиновић о будућем размишља кроз призму не тако давне несташице шећера, која нас кроз муку трагања за којим килограмом – може да просветли. Отуд ореол на овом портрету, док је други, од упаљених сијалица, резултат младалачког пркоса. Са те слике ауторка шаље поруку: *И шта ми можеш, ја светлим!* Таква, приказана као света ратница, уметница је уместо копљем наоружана пиштољем на воду, и опскрбљена – златном рибицом. Уз помоћ овог бића могућа су и чудеса, као што је – блистава будућност.

Супер филтери Иванке Ване Прелевић на први поглед говоре о романтици, с обзиром на то да су на кесама за усисивач насликани фламингоси. Али, како је Прелевићева из Црне Горе, познаваоце тамошњих прилика њен рад може да асоцира на бившу Солану у Улцињу. Престанак рада ове фабрике претио је да угрозити колоније ових јужних птица на месту где су само дошле да се одморе, па остале због повољних услова. Сада им прети опасност нарушавања вештачки створеног екосистема, па се објекти Ване Прелевић могу схватити и у кључу „бити или не бити“.

ЈОВАНА ЈАНКОВИЋ, СТИЛ ПЛАН

За Немању Мараша будућност је икебана с мртвачком лобањом као постољем, где се из ње изникло цвеће бори за превласт лепотом. Радислав Филипковић стварност види као пикслу са три опушка које овековечује фотографијом. Савремени костими Станиславе Синђелић обилују бојама и еклектицизмом стилова, што се савршено уклапа са називом њеног рада – *Простор непостојећег пејзажа*.

Једро Јована Бабића, направљено махом од тикве, негде хрли, премда нигде нема једрилице, те је напор „платна“ да искористи снагу ветра практично бесмислен. Радам *Агенда 2030* аутори Сандра Малић и Станко Црнобрња тврде да је зло увек исто док мења само имице. Доказ који за то нуде је карта света са свуда распрострањеним портретићима Стаљина. Али, Стаљина има у разним инкарнацијама и облицима, од Кинеза до „повампиреног“ Хитлера, што доста говори о природи мрачних сила стационарних у човеку.

Одговор Јаше Јосимовића на да ту тему су фотографије три гробља – православно, католичко и мусли-

манско. Поруку тих prizora – да смо и после смрти подељени, шаљивим чини образложење рада, саопштено при приступу конкурс – да је аутору, с обзиром на здравствено стање, смрт једино што очекује од будућности.

Премда поставку чине главни и неколицина пратећих програма (изложба чланова УПИДИВ-а; ауторска поставка „Свет као воља и представа“ историчарки уметности Драгана Палавестре и Весне Лакићевић Павићевић – са врло реномираном селекцијом; ауторски концепт „Светла будућност?“ историчарке уметности Татјане Орбовић из домена домаће анимације; ауторска изложба историчарке уметности Мирјане Бајић, која посматрачу нуди иновације у уметности на бази екологије аутора из Црне Горе), прелази међу њима су неприметни, па сегменти чине јединствену целину. Разлика има само у оквиру појединачних поетика, као и оног на шта су уметници усредсређени – да ли на своју унутрашњост, или на друштвено-политичко окружење, у коме лично опет има значајну улогу. Јер, како ћемо доживети нешто, зависи од сваког понаособ. Различите поетике се негде сукобљавају, а негде једна другој радују.

Мајску изложбу која траје до 3. јуна, прати и стручни скуп „Тачке сусрета прошлости, садашњости и будућности“, као и семинар „Презентација уметника путем друштвених мрежа“. До затварања мајске смотре биће организовани и четири мастер-класа, семинар на тему друштвених мрежа, стручни скуп Секције за критику, теорију и историју уметности, пет сесија разговора са уметницима и вођење кроз изложбу (дијалог са посетиоцима) у Музеју града Београда.

ДРАГАНА НИКОЛЕТИЋ

ЗЛАТКО ЦВЕТКОВИЋ, ПРОСТОРИ ИЛУЗИЈЕ